

דרף פט

בענין נישואין ולימוד התורה

כך, ונ"ל שעל זה סמכו בדורות הללו, אמנם כשאנו רוצה לישא כמנהג הכותים, כייפין ליה על כך".

בשו"ת שמש ומגן (אהע"ז ח"ב סי' כג) כתב הגר"ש משאש, שהמנהג בישיבות הוא להמתין עד גיל כ"ד או כ"ה, משום שכיום קשה יותר גם ללמוד וגם לעשות פרנסה, מאחר שהוצאותיה של משפחה שומרת תורה ומצוות גדלו מאוד. וכתב החפץ חיים בספר המצות הקצר (מצוה מג), שאין לאדם לדחות את הנישואין מעבר לגיל כ"ה. ויעץ החזון איש במכתב (קובץ אגרות ח"ב סי' קלה) שיש ללכת אחר עיקר ההלכה, ולהתחתן בגיל כ'. וכן הביא בשמו הגר"ש וולבה בקונטרס חתנים (בבית חתנים). ומובא בשם הג"ר אלעזר מנחם מן שך (דרכי החכמה סי' קכג אות ה), שבדורות קודמים היו לומדים עד גיל כ"ג או כ"ד לפני הנישואין, אולם בזמנינו יש לעודד נישואין בגיל צעיר יותר, בערך סביב גיל כ"ב.

לענין אם יש להמתין כשיש אח או אחות גדולים שעדיין לא התחתנו, עי' ברשב"ם (ב"ב קכ). שהביא מקור לדבר זה ממה שאמר לבן הארמי ליעקב אבינו "לא יעשה כן במקומו לתת הצעירה לפני הבכירה" (בראשית כט, כו). וכן היא משמעות השו"ע (יו"ד סי' רמד סעי' יג) שלענין נישואין יש קדימה לגיל. אכן עי' באג"מ (אהע"ז ח"ב סי' א) שמסביר שדין זה נאמר רק כאשר שני האחים כבר מאורסים, בזה יש לאפשר למבוגר להתחתן ראשון. אבל אם עדיין לא נתארסו שום אחד מהם, מותר לאח או לאחות הצעירים להתחתן תחילה. וכן פסק בילקוט יוסף (חופה וקידושין עמ' מג).

אכן עי' בשו"ת תשובות והנהגות (ח"א סי' תשלט) שמתיר רק אם לא יגרום צער להאח או האחות הגדולים, ויש מחילה בלב שלם, אכן אם אין כאן מחילה גמורה, "אם אחיו הגדול ידוע כ'בררן' שמציעים לו שידוכים הגונים וממאן, אזי אין הקטן חייב להמתין ולהחמיץ מצוה רבה דפריה ורביה בגללו, אבל אם אינו 'בררן', אלא רק לא נזדמן לו עדיין שידוך, ראוי לקטן להמתין איזה שיעור, לא לצער אחיו הגדול ממנו".

הגמ' מביאה מעשה עם איש אחד "דאיתסר הנייתא דעלמא עליה אי נסיב איתתא כי לא תנינא הילכתא". ועי' בר"ן שביאר, שאיש זה חשש שאם ישא אשה מקודם לא יוכל ללמד תורה כראוי, שהרי "רחיים בצוארו ויעסוק בתורה", ולכן נדר להכריח עצמו ללמד מקודם ורק אח"כ ישא אשה.

יסוד זה של "רחיים בצוארו ויעסוק בתורה" אינו מימרא דאגדה בעלמא, אלא גם נפסק להלכה בשו"ע (אהע"ז סי' א סעי' ג) וז"ל "מצוה על כל אדם שישא אשה בן י"ח שנה, והמקדים לישא בן י"ג מצוה מן המובחר כו', בשום ענין לא יעבור מכ' שנה בלא עשה, מי שעברו עליו כ' שנה ואינו רוצה לישא, ב"ד כופין אותו לישא כדי לקיים מצות פריה ורביה, ומיהו אם עוסק בתורה וטרח בה ומתיירא לישא אשה שלא יטרח במזונו ויתבטל מן התורה, מותר להתאחר".

ועי' בבית שמואל (שם) שהעיר, שכיון שלא נתן השו"ע קצבה בדבר ממילא "אם יהיה טרח' בשביל מזונות, ויצרו אינו מתגבר עליו, מותר להתאחר כל זמן שאין יצרו מתגבר עליו, ואין קצבה לדבר". וכן באמת כתב השו"ע להדיא בהמשך דבריו שם (סעיף ד) וז"ל "מי שחשקה נפשו בתורה כבן עזאי תמיד ונדבק בה כל ימיו ולא נשא אשה אין בידו עון והוא שלא יהא יצרו מתגבר עליו". אכן עי' בפתחי תשובה (שם) שהביא, שאף שכתב הבית שמואל שאין קצבה בדבר, אכן "יראה דאין להתאחר מפני סיבה שחוץ מגופו אלא עד עשרים וארבע".

בזמנינו, יש כמה שיטות בהגיל המעולה להמתין לישא אשה. וצריך להקדים ענין זה בדברי הערך לחם (על השו"ע שם), שכל הנידון הוא רק באדם שבדוקא ממתין למצוה זוגתו מחמת לימוד התורה, אכן אם אדם רוצה לישא אשה, ומחפש אחר אשה לישא, אלא שלא מצא בת זוגתו, לא בזה אנו דנים כלל, וז"ל "מדנקט ואינו רוצה, ולא נקט ואינו נושא, משמע שאם רוצה לישא, אלא שמתעכב עד שימצא זיווג נאה, או לסיבה אחרת שתזדמן לו, לא כייפין ליה על